

Fulhälsningen
ANNO 2023

Mycket kära släktingar!

Ännu ett år har förflutit och det är dags för edert trogna Släktråd att skicka 2023 års Julhälsning till alla Lewenhauptar, brevlades i Sverige och via e-mail till utrikes boende. Den finns givetvis också tillgänglig digitalt på hemsidan www.lewenhaupt.com. Släktmedlemmarnas inlägg och bidrag till hemsidan välkomnas fortsatt.

I våra år 1910 antagna men senare reviderade stadgar står det under § 1 Grevliga ätten Lewenhaupts släktförening har till ändamål att stärka släktbanden, vårda släktens historia, stödja släktens medlemmar, söka bevara och vidmakthålla minnesmärken mm med anknytning till släkten samt att förvalta avkastningen av Lewenhauptska släktfonden. Vi skall alltså förvalta denna fond och från dess avkastning utdela stipendier och eventuella understöd. Intresset för stipendier har glädjande nog ökat rejält de senare åren. Ansökningsblankett finns på hemsidan. Vi skall föra förteckning över släktföreningens medlemmar. Denna digitalt förda lista med namn på alla inklusive barn, adresser, telefonnummer och e-mail-adresser uppdateras fortlöpande och kan om så önskas fås i utskrivnen pappersform. Sist med inte minst skall ett Släktmöte hållas vart tredje år, vilket släktrådet är i full färd med att planera.

Årets huvudartikel handlar om allas vår förfader Carl Mauritz Leijonhufvud/Lewenhaupt, som hade ett kort, men mycket händelse-rikt liv under 1600-talet.

Efter en, åtminstone för oss agrart engagerade, alldeles för blöt och besvärlig höst, ser vi nu fram emot en lång, skön, avkopplande och njutningsfull vit jul i familjens hägn.

Släktrådet och er ordförande önskar samtliga familjemedlemmar en riktigt

God Jul och ett Gott Nytt År

Släktrådet genom Johan Lewenhaupt

Carl Mauritz Lewenhaupt

Carl Mauritz Lewenhaupt eller Leijonhufvud som man i Sverige fortfarande sade, föddes på släktgodset Vinäs i Tjust. Föräldrar var Johan Casimir Leijonhufvud och Sidonia Grip. Dessa var kusiner med varandra och skulle komma att lämna ett enormt arv till sina efterkommande. Från fadern kom Grevskapet Raseborg med Ekenäs stad i Finland, Falkenstein,

Reipoltzkirchen, Bretzenheim, m.m. i Pfalz, samt Gräfsnäs och Koberg i Västergötland. Carl Mauritz ägde även Tjolöholm, Rossared, Vinberg, Ellekärr och Dahl i Halland, Övedskloster, Svansjö och Tulllesbo i Skåne, Jokkis, Lemsjöholm och Brinkkala i Finland samt Tholsburg i Estland.

Från modern kom delar av vad jorddrotten Bo Jonsson Grip lämnat efter sig, framför allt i Småland, som Casimirsborg, Vinäs, Stensnäs, Röhäll i Tjust, Eksjöhovgård utanför dagens Sävsjö, Upphörda, Edshult, Sandshult, Mossekulla och Norrby, m.m. runt staden Eksjö. Carl Mauritz lät tillsammans med hustrun Anna Maria Cruus af Gudhem inrätta en praktfull bostad vid Svartmangatan 6 i Gamla Stan i Stockholm.

Bland de sju syskonen på Vinäs märks tre bröder, som alla blev generaler och fältmarskalkar under 1600-talets olika krig; Gustaf Adolf (1619–1656), Carl Mauritz (1620–1666) och Ludvig Wierich (1622–1668).

Carl Mauritz föddes i maj 1620 på Vinäs och dog den 12 december 1666 i Stockholm. Han begravdes ett år senare i Lewenhauptska gravkoret i Riddarholmskyrkan efter en karriär som krigsråd, generallöjtnant, fältmarskalk, generalguvernör över Finland och president i krigskollegium.

Carl Mauritz gifte sig efter ett barnlöst första äktenskap med Anna Maria Cruus af Gudhem. Bröllopet stod i Wismar och Anna Maria fick godset Vinäs i morgongåva. Brudgummen var 37 år gammal, den unga bruden endast 15! Anna Maria var dotterdotter till Rikskanslern Axel Oxenstierna.

Som 15-åring blev Carl Mauritz student i Uppsala 1635 och i Leiden 1638. Han fortsatte till högre studier i England, Frankrike och Italien, där språk och ridderliga discipliner var viktiga utbildningsinslag. Men viktigast var den krigiska utbildningen. Efter hemkomsten till Sverige, vid 24 års ålder, blev han ryttmästare och deltog i det aktuella kriget mot Danmark i Skåne. Året därpå utnämndes han till överste och chef för Adelsfanan och sändes till kriget i Tyskland. Han deltog som chef för adelns rusttjänst vid drottning Kristinas kröning och i det nöjesliv som utvecklades därefter, men aldrig helt och hållet, han var ”för mycket krigare”. I januari 1655 värvade han ett regemente tyska ryttare och hamnade på försommaren i arresten efter att ha munhuggits med ingen mindre än den nye kungen Karl X Gustaf. På sensommaren var han emellertid ute i frihet och full gärning. Han följde Gustaf Olofsson Stenbock i anfallet på Polen, slogs med Masurer och ledde en expedition till Storpolen i stor stil. I januari 1658 var han i Kiel då kungen beslöt om övergången över Lilla Bält och red sedan i ismarschen från Langeland till Lolland.

Ovan: Carl Mauritz och Anna Marias bostad i Gamla stan.

Hans hustru Anna Maria Cruus, följde honom tidvis i fält och under den belägring av Köpenhamn som utmynnade i stormningen av staden, födde hon honom i lägret en dotter Sidonia Juliana den 8 mars 1659. Nästan samtidigt, den 1 april fick Carl Mauritz bror Ludvig Wierich, som också var general i kriget och låg i samma läger, en son. Han döptes till Adam Ludvig och blev som infanterigeneral omtalad i både omvärld och eftervärld en generation senare, för sina insatser vid Gemäuerthof, Ljesna, Poltava och Perevolotjna.

I förlängningen av krigets utsågs Carl Mauritz till uppgifter över gränsen till Norge, men kungens död 1660 förändrade allt sådant. Lewenhaupt var närvarande vid kungens dödsbädd i Göteborg. Han ägnade sig under den fredstid som följde åt sitt arbete som Krigsråd, ivrade för sparsamhet och indragning av onödiga tjänster och hävdade integritet och självständighet mot den inre krets som redan börjat rota sig samman i förmyndarregeringen för den omyndige prinsen som skulle bli Karl XI. Framsynthet och klokhet präglade

alltså hans civila bana. Carl Mauritz dog i december 1666 endast 46 år gammal och i sin fulla mankraft, efter tre dagars feber, sörjd av många – kanske mest av en tjugofyra-årig hustru och sju minderåriga barn. Hans eftermäle är gott, skicklig i militära affärer och uppskattad för sin tapperhet och sitt mod.

Carl Mauritz med familj bebodde tidvis Eksjöhovgård utanför dagens Sävsjö. Han såg hela tiden till att utveckla och utvidga gårdsinnehavet. Vid 1600-talets mitt hade detta godscomplex sin största utbredning. Det innehöll ca 100 gårdar i omgivande 20-talet socknar. Hans minst sagt ytterst omfattande godsinnhav och förvaltning av dessa sköttes mestadels av hustrun Anna Maria, som överlevde sin make med hela 50 år!

Johan Lewenhaupt

Överst: Eksjöhovgård på Carl Mauritz tid och Eksjöhovgård idag.
Undre: Norra Sandsjö kyrka med de Lewenhauptska och Cruuskska vapnen överst på altaruppsatsen.

SLÄKTRÅDETS KONTAKTUPPGIFTER

Johan, Hmg	Ordf.	johan@lewenhaupt.com
Susanne, Hmg	Kassör	slewenhaupt@telia.com
Gustaf, Hmg		gustaf@lonhult.se
Carl-Gustaf, 1:a		carl-gustaf@lewenhaupt.com
Christian, 1:a		christian@lewenhaupt.com
Johan, 3:e		johan@lewenhaupt.net
Malin, 4:e		malin_lwt@hotmail.com

För mer information om släktföreningen, besök www.lewenhaupt.com